

TUTKIMUSSUUNNITELMA

Takapulpetin pojat-yhtyeen ala-asteen konserttiohjelmiston
laulujen sanoitukset ja niiden heijastamat kasvatustavoitteet

Hännula Mikko

Oulun yliopisto

Kajaanin OKL

Teemaseminaari

Kevät 1990

1. TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHTA JA TARKOITUS

Neljän viime vuoden aikana Takapulpetin pojat on pitänyt noin 500 konserttia maamme nuorison keskuudessa. Yli puolet näistä tapahtumista on järjestetty ala-asteilla.

Varhaisnuorisolle (7-13) suunnattujen laulujen tekeminen sai alkunsa kesällä 1982, kun yhtyeen keskushahmo Jouko Mäki-lohiluoma toimi ohjaajana kesäsiirtolassa. Silloin hän huomasi lasten buuatessa "Piippolan vaarille", ettei näitten perinteisten rallien vaihtoehdoksi ole laulattaa muuta kuin aikuisille suunnattua listamusiikkia. Syntyi tarve tehdä uusia lauluja varhaisnuorille. Tuon myötä Mäki-lohiluoma näki tarpeelliseksi muutenkin ajaa näitten 7-13-vuotiaiden väliinpuotoajien asiaa. Jääväthän tuon ikäiset nuoret usein unohdettuun asemaan. Uutuu-den viehätys vanhempien silmissä katoaa eikä lasta enää huomioida riittävästi terveellä tavalla.

Vaikka Takapulpetin pojat -yhtye ei vielä olekaan tunnettu suuren yleisön keskuudessa, herättää se keskustelua jatkuvasti siellä, missä se esiintyy. Nokkamies Jouko Mäki-lohiluoman tekemät, pienen ihmisen puolta pitävät laulut ovat yleensä pidettyjä, mutta toisaalta niiden piikikäs näkökulma asetetaan myös kyseenalaiseksi. Viimeisen vuoden aikana tämä keskustelu on levinnyt lehtienkin palstoille, joskin tähän saakka varsin myönteisen yksipuolisena.

Itse olen mielenkiinnolla seurannut Jouko Mäki-lohiluoman ja Takapulpetin poikien uraa. Heidän musiikki ja konsettitalanteet eivät ole sitä samaa massaa, johon suuri osa tämän päivän musiikkia sulautuu. Näkemieni esitysten lisäksi olen perehtynyt aiheeseen äänitteitä hankkimalla, lehtileikkeitä keräämällä ja henkilökohtaisestikin Joukoon tutustumalla. Hänen lisäksi orkesteriin kuuluvat tällä hetkellä Harri Rantanen ja Hannu Pikkarainen. Kokoonpano on vaihdellut jonkin verran vuosien aikana, mutta Jouko itse on ollut aina mukana.

Tällä hetkellä 30-vuotias Mäki-lohiluoma on tehnyt elämänsä aikana 200-300 laulua, joista on levytetty 50-60 kappaletta. Tämänhetkinen ala-asteen 45 min. mittainen konserttiohjelmisto koostuu kahdeksasta laulusta, joita aion työssäni käsitellä. Tukevatko sanoitukset kasvatustavoitteita vai onko kritiikin koventamisen aika ?

2. AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Tästä aiheesta ei tie⁺ojeni mukaan ole varsinaisesti tehty vielä ainuttakaan tutkimusta. Tosin Jukka-Pekka Jyrän tutkielma nuorisotyön tutkintoa varten 1989 käsittelee Jouko Mäki-lohiluoman tuotannon kristillistä ihmiskuvaa, keskittyen pääasiassa Joukon muuhun kuin varhaisnuorisolle tarkoitettuun tuotantoon. Mutta lehdissä asiasta siis kirjoitellaan jatkuvsti.

Sen sijaan kasvatustavoitteista tehtyjä tutkimuksia ja teoksia löytyy reilummin. Viitekehyksenä työssäni pidän peruskoululain 2 §, jonka mukaan oppilaat tulee pyrkiä kasvattamaan ~~oppilaita~~ tasapainoisiksi, hyväkuntoisiksi, vastuuntuntoisiksi, itsenäisiksi, luoviksi, yhteistyökykyisiksi ja rauhantahtoisiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi. Tähän asiaan ovat perehtyneet esim. Ruuhijärvi & Toivonen teoksessaan Koululainsäädäntö. Muina lähteinä aion käyttää mm. Hirsjärven, Wileniuksen, Alanen & Sihvosen ja Ählbergin teoksia.

3 TUTKIMUSTEHTÄVÄ

Sitä kokonaiskuvaa, jonka kunkin laulun teksti päähenkilöstä antaa aion verrata kasvatustavoitteisiin. Tähän avukseni löysin Niemisen & Kelahaaran tutkimuksen, jonka aihe on "Ovatko nuorten suosikkikirjat peruskoulun kasvatustavoitteiden suuntaisia". Siinä päähenkilöiden ominaisuuksia käsitellään ns. luokitusrungon avulla. Sen 51 kohtaa on lähtökohta tutkimukselleni.

4. TUTKIMUKSEN KÄSITTEET

Tutkimuksen ymmärtämisen kannalta keskeiset käsitteet ovat:

KASVATUSTAVOITTEET

TAKAPULPETIN POJAT

JOUKO MÄKI-LOHILUOMA

Mikko Hannula

TAKAPULPETIN POJAT-YHTYEEN ALA-ASTEEN KONSERTTIOHJELMISTON
LAULUJEN SANOITUKSET JA NIIDEN HEIJASTAMAT KASVATUSTAVOITTEET

OULUN YLIOPISTO

Kajaanin opettajankoulutuslaitos

Kasvatustieteen teemaseminaarityö

Kevät 1990

Kiitos Jokke & takapulpetin pojat!

Oli todella upeeta seurata sitä riemua ja iloa, jonka Sinä ja Pojat svengaavalla musiikillanne saitte lapsissa aikaan. Meistäni konserttinne oli todella loisto päätös pyhäkoulun 200-vuotisjuhlille!

Kiitos siitä!

Kireäpipoisille vanhemmille

vielä sen verran, että alkää avatko tuomitsevaa suuttanne silloin, kun esim. tässä tapauksessa musiikki ei ole tiedän ma kuunne ja ette ilmeisesti kukaan ole perillä asioista! Se pilaa muidenkin konserttifiiliksen."

TAKAPULPETIN TYTTÖ

TIIVISTELMÄ

Tuskin monikaan yhtye on esiintynyt maamme ala-asteilla viime vuosina niin usein kuin Takapulpetin pojat. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää millaisia kasvatustavoitteita heijastelevat orkesterin ala-asteen konserttiohjelmiston laulujen sanoitukset.

Noiden kahdeksan laulun selville saaminen ei tuottanut ongelmia. Yhtyeen säveltäjä-sanoittaja Jouko Mäki-lohiluoma henkilökohtaisesti kertoi minulle, mitkä ovat nuo kappaleet, jotka muodostavat ala-asteen konsertin rungon.

Vertailukohdaksi valitsin peruskoululain 2 §:n, jonka mukaan peruskoulun tulee kasvattaa oppilaansa tasapainoisiksi, hyväkuntoisiksi, vastuuntuntoisiksi, itsenäisiksi, luoviksi, yhteistyökykyisiksi ja rauhantahtoisiksi ihmisiksi. Alunperin pyrin seikkaperäiseen analysointiin, johon hain apua kahdelta ulkopuoliselta kasvattajalta. Materiaalin viivästymisen vuoksi jouduin muuttamaan suunnitelmiani. Oman arviointini varaan jäädessäni otin käyttöön kuvailevan tutkimustavan.

Tarkkoihin tuloksiin en tutkimuksessani päässyt, enkä oikeastaan loppu ajasta edes niihin pyrkinyt. Ajan myötä huomasin, kuinka vaikeaa on tavoitella sitä oikeaa ydintä, jonka tekijä itse on työhönsä kätkenyt. Mutta se kyllä kävi ilmi, että Takapulpetin poikien laulut eivät sisällödesti edusta mitään kasvatuksellista täydellisyyttä. Sen sijaan sanoituksista löytyy yllin kyllin inhimillisyyttä. Kumpi sitten on lapsille se parempi malli, sitäkin voidaan jatkossa tutkia.

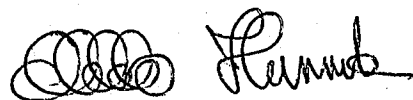
ESIPUHE

Lähdin tekemään tätä työtä iloisin mielin. Olinhan saanut aiheen, joka on minulle tuttu ja jonka parissa uskoin viihtyvani. Olen kamalan allerginen sellaisille aiheille, joista on tehty vuosien myötä lukemattomia raportteja. Miksi enää penkoa sellaista, josta on jo kaikki tieto ? Oma työkin kun olisi vain muualta lainattujen lauseiden liimailua toisiinsa.

Eipä tämä oma työkään sitten tosin pelkkää rallattelua ollut. Aihe oli kyllä mieluista ja on sitä edelleen. Mutta sen käsittelytapaa en suunnitellut riittävän hyvin. Tässä mielessä olisi ollut hyvä, jos olisin saanut haltuuni enemmän mahdollisimman lähellä tätä aihetta olevaa materiaalia. Nyt sitä sitten on ripauksen verran lisää hänelle, joka seuraavaksi asiaan paneutuu. Kysymyksiä jäi varmasti riittävästi avoimeksi.

Muotoseikoista. Niin kuin sukkelimmat selailijat ovat jo huomanneet kuviot ja taulukot ovat tässä työssä yhtä yleisiä kuin pääskyet Suomessa aprillipäivänä. Tähän on kaksi syytä. Ensinnäkin se materiaali, jota piirrosten siemeneksi suunnittelin jäi saamatta. Toiseksi ilmoitan tehneeni työn matkakirjoituskoneella, jolla käyryn suunnittelu on varsin työlästä. Niin, ja harmittaahan sekin, että lähdeviitteiden käyttö ei määrällisesti ole tasapainossa. Selkärankaa olisi pitänyt laittaa myös vaiheeseen, jossa lauluja analysoin. Lisäksi haluan tässä vaiheessa painottaa sitä, että työ sisältää paljon Jouko Mäki-lohiluomasta ilman lähdeviitteitä. Tämä johtuu siitä, että olen tavannut hänet silloin tällöin. Tuttavuus on siis monen tiedon perusta.

Kajaanissa 20.4.1990

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

ESIPUHE

1	JOHDANTO	
1.1	Takapulpetin pojat elää ja vaikuttaa	1
1.2	Yhtyeen kokoonpano	2
1.3	Minä ja Takapulpetin pojat.....	4
2	KASVATUSPÄÄMÄÄRÄT PERUSKOULUSSA JA TAKAPULPETIN POJILLA	5
2.1	Kasvatus	5
2.2	Mihin pyrkii peruskoulun kasvatus	6
2.2.1	Peruskoululain 2 §	6
2.2.2	Tasapainoisuus	6
2.2.3	Hyväkuntoisuus	6
2.2.4	Vastuuntuntoisuus	7
2.2.5	Itsenäisyys	7
2.2.6	Luovuus	7
2.2.7	Yhteistyökykyisyys	8
2.2.8	Rauhantahtoisuus	8
2.3	Takapulpetin poikien kasvatukselliset päämäärät	8
2.3.1	Varhaisnuoriso rock	8
2.3.2	Varhaisnuoriso rockin tavoitteet	9
2.4	Tutkimuksen ongelmat	9
3	TAKAPULPETIN POIKIEN LAULUT PUNTARISSA	
3.1	Mutkia matkassa	11
3.2	Mutkia suoremaksi	11
3.2.1	Alkuperäinen suunnitelma	11
3.2.2	Toinen menetelmä	12
3.3	Laulujen kimppuun	12
3.3.1	Päähenkilöt ja henkilöt	12
3.3.2	Kunkin laulun yksittäistä tarkastelua	13
3.3.2.1	Etupulpetin tyttö - elämän keskipiste	13
3.3.2.2	Hammasraudat -toivoa toivottomalle	13
3.3.2.3	Jari ja Hanna-Mari tavoitteellisuutta vai ei	14
3.3.2.4	Koululakko -kapinaa, utopiaa vai ratkaisu	14
3.3.2.5	Kumman ottaisit - ei vastauksia vaan kysymyksiä	15
3.3.2.6	Poikamainen nainen - liian rajuko lapsille	15
3.3.2.7	Tourujoen Tarzan - miksi uhrautua	16
3.3.2.8	Unet - uskoa parempaan huomiseen	16
4	POHDINTA	17
	LÄHTEET	19
	LIITTEET (1 kpl).....	22

1 JOHDANTO

1.1 Takapulpetin pojat elää ja vaikuttaa

Ystävyydestä, rakkaudesta, ihmisarvosta, rauhasta, monista kauniista asioista laulavat Takapulpetin pojat. He ovat hammasrautaikäpolven oma bändi. He tekevät musiikkia kulttuuri- ja viihdetuotannon unohtamalle varhaisnuorisolle (Rinne 1989, 18-19).

Neljän viime vuoden aikana Takapulpetin pojat on pitänyt noin 500 konserttia maamme nuorison keskuudessa. Yli puolet näistä tapahtumista on järjestetty ala-asteilla. Mattilan (1989, 14) mukaan yhtyeen suosio pienten koululaisten keskuudessa on suuri, mistä osaltaa kertoo sekin, että nimikirjoituksia yhtyeen jäsenet joutuvat jakamaan tunnetuimpien kuuluisuuksien malliin.

Varhaisnuorisolle (7-13 v.) suunnattujen laulujen tekeminen sai alkunsa kesällä 1982, kun yhtyeen keskushahmo Jouko Mäki-lohiluoma toimi ohjaajana kesäsiirtolassa. Silloin hän huomasi lasten buuattessa "Piippolan vaarille", ettei näitten perinteisten rallien vaihtoehdoksi ole laulattavaa lapsille muuta kuin aikuisväestölle tarkoitettua listamusiikkia. Syntyi tarve tehdä uusia lauluja varhaisnuorille. Tuon myötä Mäki-lohiluoma näki tarpeelliseksi muutenkin ajaa näiden 7-13-vuotiaiden väliinputoajien asiaa.

"Vanhemmat unohtavat, kun lapsi menettää uutuuden viehätöksensä, kun hän tulee toimeen muutamalla kympillä, kun hoivaaminen ei ole välttämätöntä. Samalla hänen oma äänensä ei vielä kannu, hän ei pysty vaikuttamaan omiin asioihinsa. Videomiehet ja viihdekauppiat ovat paikalla omine ehtoineen. Lapsuus loppuu liian aikaisin.

Mulla oli kymmenvuotiaana maja joka puussa. Jos sen ikäiselle nyt ehdottaa jännän tekemistä, joutuu varmasti itse hommiin. Videokulttuuri on hävittänyt oma-aloitteisuuden ja mielikuvituksen", Jouko selittää.

"Musiikkimaailmassa 10-vuotias kuuntelee sanoituksia, jotka eivät ole hänelle tehtyjä. Vaikuttavinta on, että musiikki on kovaa ja mahtipontista. Hänellä ei ole vielä resursseja nähdä myös naurettavia puolia esimerkiksi amerikkalaisessa heavy-musiikissa.

Ei rock'n rollissa ole mitään pahaa. Lastenlaulut ovat lapsille. Ja ainakin tuhahtelu on turhaa, jos ei ole tarjota mitään tilalle. On lähdettävä myös siitä, että varhaisnuorilla on idoleita. Ongelma on, että monet tuohon asemaan päässeet ovat vain ajautuneet siihen. Minä haluaisin olla idoli, hyvä idoli. Sellainen, jolla on sanottavaa tämän ikäisille" (Saarinen 1987, 3).

Vaikka Takapulpetin pojat -yhtye ei vielä olekaan tunnettu suuren yleisön keskuudessa, herättä se jatkuvasti keskustelua siellä missä se esiintyy. Nokkamies Jouko Mäki-lohiluoman tekemät, pienen ihmisen puolta pitävät laulut ovat yleensä pidettyjä, mutta toisaalta niiden piikikäs näkökulma asetaan myös kyseenalaiseksi. Viimeisen vuoden aikana tämä keskustelu on levinnyt lehtienkin palstoille, joskin tähän saakka varsin myönteisen yksipuolisena. Tähän on vaikuttanut osaltaan sekin, että evankelisluterilaisen kirkon Poikien keskus on palkinnut Jouko Mäki-lohiluoman hänen poikien hyväksi tekemästään työstä v. 1988. Poikien keskus myöntää tunnustuspalkintonsa joka toinen vuosi. Edellisen palkinnon sai kirjailija Jukka Parkkinen.

1.2 Yhtyeen kokoonpano

Takapulpetin poikien miehitys on vaihdellut jonkin verran vuosien aikana. Kitaristi-laulaja Mäki-lohiluoma itse on ollut mukana koko ajan. Tällä hetkellä bassoa soittaa Harri Rantanen ja rumpuja lyö Hannu Pikkarainen. Pidempään orkesterissa olivat aiemmin mukana myös kitaristi Risto Klemola, rumpali Santtu Sääkslahti sekä basistit Ilkka Niemi ja Eikka Vuorio.

Puhakan (1989, 44-45) mukaan Hannu Pikkarainen on soittanut rumpuja kymmenen vuoden ajan. Kipinän hän sai nuorena paukuttellessaan kattilan kansia Deep Purplen musiikin tahdissa. Aiemmin tämä lastenohjaaja on esiintynyt yhtyeissä Kalimba ja Perjantai. Nykyään hän soittaa Takapulpetin poikien lisäksi muusikko Kari Haapalan kokoonpanossa.

Puhakka (emt. 44) kertoo suvun innoittaneen musiikin teille Harri Rantasen, jonka esikuva on ollut Beatles-yhtye. Vuosien aikana monissa kokoonpanoissa nähty Rantanen vieraillee edelleenkin useissa bändeissä.

Kuusivuotiaana koulunkäynnin aloittanut kuuden laudaturin ylioppilas "Jokke" Mäki-lohiluoma valmistui liikuntatieteellisestä tiedekunnasta v. 1988. Jatkokoulutuspaikan valintaan hänen kohdallaan vaikutti se, ettei pääsykokeisiin tarvinnut lukea. (Jyrä 1989, 15-17.) Tässä yhteydessä ei voida myöskään sivuttaa Mäki-lohiluoman urheilu-uraa, jonka kohokohtana hän itse pitää seiväshypyn maailmanennätysyritystä Sotkamon juhannuskisoissa kesällä 1982 (emt. 17; Radio Kaja 1990). Muita miehen harrastamia lajeja ovat olleet mm. mäenlasku ja laskuvarjohyppy.

Piano, kitara, rummut ja laulujen teko ovat tulleet tutuiksi 30-vuotiaalle Mäki-lohiluomalle kahden viime vuosikymmenen aikana. Hänen musiikillisesta tuotannostaan on tähän saakka levytetty 50-60 laulua; tehtyjen kappaleiden kokonaismäärän ollessa nykyään 200 ja 300 välillä. Ennen kuin "Takapulpetin pojat-levy" ilmestyi v.1986 Mäki-lohiluomalta julkaistiin kaksi soololevyä. Yhtyeen konserttiohjelmisto onkin tämän yhden miehen sävellys- ja sanoitustuotantoa. Esikuvikseen tekstintekijöinä Jouko Mäki-lohiluoma (käyttää itse lyhennettä JML) mainitsee herrat Eino Leino, Juice Leskinen, Juha Vainio, Vexi Salmi, Jaakko Löytty ja Teppo Nuorva (Jyrä 1989, 17).

1.3 Minä ja Takapulpetin pojat

Itse olen mielenkiinnolla seurannut Jouko Mäki-lohiluoman ja Takapulpetin poikien uraa. Unohtamatta JML:n sooloesiintymisiä ja yhteistyötä Teppo Nuorvan kanssa olen ollut mukana varsinaisessa orkesterikonsertissa kuusi kertaa. Kyseinen musiikki kuten esiintymistilanteetkaan eivät ole sitä samaa massaa, johon suuri osa tämän päivän musiikkia kuuluu. Näkemieni esitysten lisäksi olen perehtynyt aiheeseen äänitteitä hankkimalla, lehtileikkeitä keräämällä ja henkilökohtaisestikin Joukoon tutustumalla.

Mielenkiinnosta ja mieltymyksestä Jouko Mäki-lohiluoman musiikkia kohtaan teen tämän tutkimuksen teen. Aiheesta ei tietojeni mukaan ole vielä kirjoitettu ainuttakaan raporttia. Tosin Jukka-Pekka Jyrän tutkielma nuorisotyön tutkintoa varten 1989 käsittelee Jouko Mäki-lohiluoman tuotannon kristillistä ihmiskuvaa, keskittyen muuhun kuin varhaisnuorisolle tarkoitettuun tuotantoon. Eri lehdissä yhtyeestä kuitenkin kirjoitellaan usein.

Tässä tutkimuksessa perehdyn Takapulpetin poikien ala-asteen konserttiohjelmiston laulujen sanoituksiin. Kouluilla toteutettava esitys koostuu yleensä kahdeksasta laulusta, joihin nyt paneudutaan. Niiden sisältöä ja tarkemmin ottaen laulujen päähenkilöiden ominaisuuksia vertaan peruskoululain 2 §:n mukaisiin kasvatustavoitteisiin. Kasvatuksesta ja sen tavoitteistahan löytyy materiaalia helposti.

Vaikka Takapulpetin pojat ovatkin julkisuudessa saaneet myönteisen vastaanoton ei yhtye kuitenkaan nauti kasvattajien varauksetonta suosiota. Vaikka orkesteri Rinteen (1989, 18-19) mukaan malttaa hillitä äänen voimakkuutta ja konserteissa sanoista saa selvää, ei sekään muuta rockin vastustajien mielipidettä. Myös kieliasu, johon JML pukee sanottavansa, arveluttaa silloin tällöin. Siksi onkin nyt syytä tutkia, voiko lapsensa laittaa konserttiin huoletta vai onko kritiikin koventamisen aika.

2 KASVATUSPÄÄMÄÄRÄT PERUSKOULUSSA JA TAKAPULPETIN POJILLA

2.1 Kasvatus

Kasvatus-käsite voidaan määritellä eri tavoin. Väljästi määriteltynä kasvatus voi olla esim. erilaisten ympäristöärsykkeiden vaikutusta organismin toimintaan (Hirsjärvi 1975, 2). Suppeasta kasvatus-käsitteestä voidaan puhua silloin, kun kasvatus ymmärretään oppimisprosessiksi, jossa kasvattaja tietoisesti pyrkii vaikuttamaan kasvatettavaan (emt. 2).

Kaikille kasvatuksen käsityksille on yhteistä se, että kasvatusta on tarkoituksellista toimintaa. Ilman päämäärää ei kasvatuksessa ole mieltä. (Wilenius 1987, 13-14.) Aiemman käsityksen mukaan kasvatus kuului vaan ihmisen varhais- ja nuoruusvuosiin. Mutta 1980-luvulla on alettu korostamaan yhä enemmän elinikäistä kasvatusta (Åhlberg 1988, 1). Jokainen voi ymmärtää tämän tosiasian miettiessään oman elämänsä vaihteita.

Kunkin aikakauden kasvatuksen päämääriin sisältyy käsitys sen ajan ihmisihanteesta (Lappalainen 1985, 16). Ihmistä pyritään Hirsjärven (1983, 73) mukaan muuttamaan senhetkisten yhteiskunnan arvojen ja tarpeiden suuntaiseksi. Åhlberg (1988, 7) puolestaan kritisoi sitä, että usein kasvatustavoitteista puhutaan ikäänkuin ne voitaisiin konkreettisesti saavuttaa. Ainoastaan osa voidaan tällä tavoin määritellä

(emt. 63). Esim. tasapainoisuudellahan ei ole tiettyä absoluuttista tilaa. Aina löytyy joku joka on tai voisi olla vieläkin tasapainoisempi.

2.2 Mihin pyrkii peruskoulun kasvatus

2.2.1 Peruskoululain 2 §

PL §:n 1 momentissa luetellaan seitsemän ominaisuutta, joiden mukaiseksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi peruskoulun tulee pyrkiä kasvattamaan oppilaansa. Peruskoulun kasvatuspäämäärä on määritelty sen kautta, millaiset ominaisuudet oppilaan tulisi saavuttaa (Arajärvi 1985, 38).

Näistä kutakin aion tarkastella seuraavassa hieman tarkemmin.

2.2.2 Tasapainoisuus

Tasapainoisuus ei ole yhden ominaisuuden muodostama persoonallisuuden piirre, vaan se muodostuu monista toisiinsa vaikuttavista tekijöistä: yksilön persoonallisuudesta, kasvuympäristöstä, reagoititavoista ja ennaltaehkäisevien toimien vaikutuksesta (Saarinen, Ruoppila & Korkiakangas 1989, 154). Lisäksi ihmisen psyykkinen kehitys tasapainoiseksi persoonallisuudeksi on kokonaisvaltainen tapahtuma (Keltikangas-Järvinen 1985, 85). Arajärven (1985, 38) mukaan tasapainoinen henkilö on henkisesti terve ja tuntee olonsa turvallisiksi ympäristössään ja yhteiskunnassa.

2.2.3 Hyväkuntoisuus

Hyväkuntoisuuteen kuuluu fyysinen ja psyykkinen kunto, jotka yhdessä muodostavat kokonaisuuden: elimistön kyvyn selviytyä sille asetetuista tavoitteista (Kirjonen 1980, 78). Arajärven (1985, 39) mukaan kunnon kohottamisen lisäksi koulun keskeinen tehtävä on saada lapsi omaksumaan elinikäinen

liikuntaharrastus ja terveet elämäntavat.

2.2.4 Vastuuntuntoisuus

Henkilö, joka huolehtii itsestään, toisistaan ja ympäristöstään on Arajärven (emt. 39) mukaan vastuuntuntoinen. Vastuuseen liittyy myös yksilön velvollisuus tehdä tai jättää tekemättä jotain tai jälkikäteen huomata, miten olisi pitänyt menetellä (Ginsberg 1961, 79-81). Hirsjärven (1985, 84) mukaan tahdonvapaus on vastuullisuuden ehdoton edellytys; autoritäärinen järjestelmä tekee mahdolliseksi vastuun jättämisen muille. Vastuuntuntoisuuteen liittyy myös näkemys ihmisen arvosta ja oikeuksista inhimillisenä olentona (Arajärvi 1985, 39).

2.2.5 Itsenäisyys

Nummenmaa (1980, 63) luonnehtii itsenäiseksi henkilöä, joka muodostaa itse mielipiteensä, asettaa omat tavoitteensa realistisesti ja tekee itse omat päätöksensä. Itsenäiseksi ei tulla hetkessä vaan prosessi vaatii aikaa, opettelemista ja harjoittelua (Pulkinen 1981, 67). Arajärveä (1985, 39) lainaten "itsenäisyyteen liittyy myös omiin mahdollisuuksiinsa luottaminen ja omien ratkaisujensa asettaminen punnittavaksi".

2.2.6 Luovuus

Luovuutta on määritelty monella tavalla. Usein todetaan luovuuden tarkoittavan kykyä keksiä uusia ratkaisuja ongelmiin. Kyseessä olisi silloin omaperäisen oivalluksen syntyminen. Oivallus ei kuitenkaan ole välttämättä ennen keksimätön, vaan jotakin sellaista, mitä yksilö ei ole aiemmin oivaltanut. (Bach 1971, 12.) Luovuuteen kuuluu mahdollisuuksien tajuami-

nen, aiemmin opitun soveltaminen, tietojen ja taitojen yhdistäminen, ennakkoluulottomuus ja sopeutuminen. Luovuus on itsenäisen ajattelun merkki ja se liittyy kaikkeen toimintaan. (Arajärvi 1985, 39.)

2.2.7 Yhteistyökykyisyys

Yhteistyökykyisyys on toisen ihmisen huomioonottamista. Tähän kuuluu sekä myönteinen asennoituminen että yhteistyö lähimmäisen suhteen. Suvaitsevuus on tärkeää. (Ruuhijärvi & Toivonen 1983, 29.) Arajärvi (1985, 39) toteaa yhteistyökyisyyteen liittyvän myös oikeuden olla eri mieltä ja kyvyn sovitella.

2.2.8 Rauhantahtoisuus

Rauhantahtoisuuteen kuuluu eettinen vaatimus väkivallan minimoimisesta ristiriitojen ratkaisemisessa. Se on aina suunnaltaan positiivista ja siihen kuuluu ihmisoikeuksien kunnioittaminen. (emt. 39-40.) Rauhantahtoisuus ei sisällä ainoastaan kansainvälisiä kysymyksiä, vaan siihen sisältyy myös rauha lähiyhteisössä: yksilöiden välillä (Helenius 1984, 10).

2.3 Takapulpetin poikien kasvatukselliset päämäärät

2.3.1 Varhaisnuoriso rock

Takapulpetin poikien musiikkia kutsutaan varhaisnuoriso rockiksi. Tyyliältään tämä tarkoittaa kolmen soinnun rockia, rännättäntäbluesia ja herkkiä balladeja (Rinne 1989, 18-19). Varhaisnuoriso rockin syntyä käsittelin jo kappaleessa 1.1. Tämän musiikin lajin Voutilainen (1986, 11) määrittelee rockiksi, jonka sanoitukset on tehty n. kymmenvuotiaan mielikuvi-maailmaa vastaavaksi; laulut kuitenkin aina sisältävät jonkin humanin ajatuksen. Jyrä (1989, 3) tote-

aa Jouko Mäki-lohiluoman tuotannon olevan musiikillisesti tavanomaista, mutta sanoitusten suhteen muusta poikkeavaa. Tämä näkemys saa tukea Takapulpetin poikien musiikista annettujen lausuntojen perusteella.

2.3.2 Varhaisnuoriso rockin tavoitteet

Koska en ole kuullut käytettävän muiden artistien yhteidessä nimeä varhaisnuoriso rock, uskallan toistaiseksi rinnastaa sen tavoitteet Takapulpetin poikien kasvatuksellisiin päämääriin. JML:n puheenvuorossa kappaleessa 1.1 nuo tavoitteet tulivat jo varsin hyvin esille. Sanoittaja haluaa viestiä lapsille, jotka vanhempien silmissä nykyään vain kiroilevat ja pyytävät rahaa, että jokainen on arvokas ja pienempää ei saa kiusata (Puhakka 1989, 44-45). Mäki-lohiluoma sanoo sen olevan suuri voitto, jos varhaisnuoren maailmankuvaan tulee puliukko, jonka sankari pelastaa; näin vaikka motiivia ei varsinaisesti ymmärrettäisikään (Saarinen 1987, 3). Laulustaan "Koululakko" ja sen vaikutuksista JML on innostunut: "Lähes aina oppilaat tulevat mukaan siinä kohdassa, kun lauletaan, että saatiinpas ikirauha maailmalle (Mattila 1989, 14)". Heinäsen (1989, 7) mukaan JML sai runsaasti intoa jatkaa työtään kuullessaan erään konsertin jälkeen kahden tytön pohtivan tosissaan koululakkoon ryhtymistä aseita vastaan.

2.4 Tutkimuksen ongelmat

Tähänastisten kannanottojen mukaan näyttäisi siltä, että Takapulpetin poikien laulut tukevat peruskoululain 2 §:n kasvatustavoitteita. Mutta onko asia sittenkään näin? Tätä selvittääkseni tutkin 12 levytetystä varhaisnuoriso rock-laulusta niitä viittä kappaletta, jotka JML:n oman ilmoituksen mukaan kolmen levyttämättömän laulun kanssa muodostavat yleensä yhden oppitunnin mittaisen ala-asteella pidettävän konsertin. Nämä kappaleet ovat aakkosjärjestyksessä: "Etupulpetin tyttö", "Hammasraudat", "Jari ja Hanna-Mari", "Koulu-

lakko", "Kumman ottaisit", "Poikamainen nainen", "Tourujoen Tarzan" ja "Unet". Kunkin laulun sanat löytyvät kokonaisuudessaan liitteestä 1.

Näitä kahdeksaa sanoitusta aion käsitellä niissä esiintyvien päähenkilöiden kautta. Useimmista lauluistahan löytyy tällainen päähenkilö, joka Luumin (1987, 30) mukaan on se, joka kokee kertomuksen tapahtumat tai jonka näkökulmasta ne kerrotaan. Tämän analyysin avulla perehdytään Takapulpetin pojatyyhtyeen ala-asteen konserttiohjelmiston laulujen sanoituksiin ja niiden heijastamiin kasvatustavoitteisiin. Ovatko päähenkilöiden luonteenpiirteet sopusoinnussa peruskoululain 2 §:n kanssa ?

3 TAKAPULPETIN POIKIEN LAULUT PUNTARISSA

3.1 Mutkia matkassa

Tällaisen tutkimuksen yhteydessä joutuu luotettavuus aina tiukimmin suurennuslasin alle. Voidaanko oman mielenkiinnon kohdetta arvioida puolueettomasti? Ainakin siihen tutkijaa aktiivisesti patistellaan. Toisaalta työn tekijän mieleen tulee, voiko epäilijöitä vakuuttaa perusteellisellakaan tutkimuksella? Mielestäni täydellisyys ei koskaan ole mahdollista arvioitaessa toisen ihmisen sanoituksia, runoja tai esim. näitä lauluja.

3.2 Mutkia suuremmaksi

3.2.1 Alkuperäinen suunnitelma

Luotettavuuden lisäämiseksi käännysin kahden kokeneen kasvat-tajan puoleen. Pyysin heitä analysoimaan kyseiset sanoitukset käyttäen apunaan Niemisen & Tienhaaran (1989, 1-127) menetel-mää, jolla he pro gradu-työssään tutkivat "ovatko nuorten suosikkikirjat peruskoulun kasvatustavoitteiden suuntaisia?". Koska en kuitenkaan saanut kummaltakaan analyysiä riittävän aikaisin, jouduin luopumaan näiden auktoriteettien käytöstä. Omaa arviointikykyäni analysoitaessa lauluja em. menetelmällä tuskin katsottaisiin riittäväksi.

Jäin siis oman arvioni varaan. Luontevimmaksi vaihtoehdoksi katsoin tässä yllättävässä tilanteessa kuvailevan tutkimustavan käyttöön ottamisen. Seuraavassa käyn kaikki kahdeksan sanoitusta lävitse kertoen, vertaillen ja analysoiden.

3.3 Laulujen kimppuun

3.3.1 Päähenkilöt ja henkilöt

Kunkin kahdeksan laulun sanat löytyvät liitteestä . Seuraavaan taulukkoon olen koonnut kaikkien kahdeksan tarinan päähenkilöt ja muut, joiden olemassaololla on merkitystä tutkimuksen kannalta.

TAULUKKO 1. Kohdelaulujen päähenkilöt ja muut tärkeät henkilöt

Laulu	Päähenkilö(t)	Muut
Etupulpetin tyttö	Minä	Etupulpetin tyttö, opettaja, tytön äiti
Hammasraudat	Minä	Prinsessa, tohtori
Jari ja Hanna-Mari	Jari ja Hanna-Mari	
Koululakko	Minä	Rehtori, luokkatoverit, aikuiset, presidentti, johtajat
Kumman ottaisit	Minä	
Poikamainen nainen	Poikamainen nainen	Minä
Tourujoen Tarzan	Tourujoen Tarzan ja puliukko	
Unet	Minä	

3.3.2 Kunkin laulun yksittäistä tarkastelua

3.3.2.1 Etupulpetin tyttö - elämän keskipiste

"Etupulpetin tyttö-laulun" päähenkilö on minä, takapulpetin poika. Hän on ihastunut vähintään korviaan myöten samalla luokalla olevaan tyttöön. Poika ei ole omasta mielestään mikään hurmuri eikä mr. täydellisyys; menninkäiseksi itseään nimittelee. Opettaja haukkuu usein tätä poikaa, lieneekö syy se, että hän "hännille kauas jäi" ?

Etupulpetin tyttö ja hänen suomat katseet ovat pojat elämän suurin lohtu. Tyttö ei piittaa pojat menestymättömyydestä. Poika uskoo tytön rakkauteen ja toivoo yhteistä tulevaisuutta.

Päähenkilön hyväkuntoisuutta ja rauhantahtoisuutta on vaikea arvioida, koska suoranaaisesti noita ominaisuuksia käsitteleviä tietoja ei tekstissä ole. Kovin tasapainoiseksi ei poikaa myöskään voida sanoa, koska tunteet hallitsevat häntä niin voimakkaasti. Opettajan haukuista päätellen poika ei ole kovin vastuuntuntoinen koulutyötä kohtaan. Sen sijaan ainakin hetkellisesti itsenäiseksi tämä koululainen on tullut; ratkaisut tehdään oman mielen ja tunteiden perusteella. Luovuudesta saattaa jäädä tässä yhteydessä rajoittunut kuva, koska näköpiirissä ei ole uusia ratkaisuja lukkiutuneen tilanteen muuttamiseksi. Yhteistyökyvyn puutteesta ei poikaa voida moittia, mutta myöskin perusteet tuon ominaisuuden puolesta puuttuvat.

3.3.2.2 Hammasraudat - toivoa toivottomalle

Myös "Hammasraudat" on näkökulmasta "minä". Sekin on rakkauslaulu omalla tavallaan. Kertoja on kiintynyt syvästi tyttöön, jonka näkyvin tunnusmerkki on hammasraudat. Minäkin tahtoisin samanlaiset tuet suuhunsa tehdäkseen vaikutuksen tyttöön; "prinsessaan". Minkään muun arkisen tai juhlallisen tavoitteen saavuttaminen ei ainakaan juuri nyt ole yhtä tärkeää.

"Hammasraudat", jos mikä on piilokasvatuksellinen laulu. Siinä nostetaan jalustalle sellainen lapsi, joka useimmiten on pilkan kohde. Tekijä halunnee rohkaista sitä, joka ei vielä ole saanut riittävästi myönteistä huomiota jonkin ulkoisen poikkeavuuden vuoksi.

On toisaalta väärin etsiä tästä laulusta enää muuta sanomaa tai ihannetta, kun em.asia on siinä selvästi tärkein. Mutta puhuahan tuo pojan tyttöä kohtaan osoittama hyväksyminen hänen yhteistyökykynsä ja rauhantahtoisuutensa puolesta. Pojan villi luonne sen sijaan asettaa vastuuntuntoisuuden kyseenalaiseksi. Itsenäisyyttä osoittaa se, että hän uskaltaa ilmaista kiintymyksensä henkilöön, joka ei todennäköisesti ole enemmistön suosikki; olkoon tuo samalla osoitus hänen tasapainoisuudestaan. Luovuutta ja hyväkuntoisuutta on vaikea arvioida.

3.3.2.3 Jari ja Hanna-Mari - tavoitteellisuutta vai ei

Jouko Mäki-lohiluoman mukaan "Jari ja Hanna-Mari" perustuu tositapahtumiin. Naapurin lapset kertoivat, mitä kaikkea olivat tehneet ja pyysivät, että heistä tehtäisiin laulu.

Tästä tekstistä on vaikeaa löytää selvää tai edes rivien väliin kätkeytyä sanomaa. Kuitenkin sen myötä voidaan ymmärtää lapsen maailmaa ja sitä, että leikkiminen, eläminen ja tutkiminen on sellaisenaan lapsen työ ja tehtävä.

3.3.2.4 Koululakko - kapinaa, utopiaa vai ratkaisu

"Koululakko" on selvä yhden asian teksti. Siinä kertoja miettii, voisivatko maailman lapset liittymällä yhteiseen koululakkoon vedota johtajiin aseiden hävittämiseksi. Luova, vastuuntuntoinen ja yhteistyökykyinen tällainen lapsi empi-mättä on. Rauhantahtoiseksi hänet mielellään määrittelee päämäärän perusteella. Mutta onko sen saavuttamiseksi käytettävä keino enää merkki tuosta ominaisuudesta? Itsenäisyyttä

tuo päättävä asiaan tarttuminen kyllä osoittaa. Päähenkilön tasapainoisuus sen sijaan voidaan asettaa kyseenalaiseksi toteamalla koko tavoite kerrassaan utopistiseksi. Samanlaista analyysiä lapsi tekee itsekin laulun lopussa.

3.3.2.5 Kumman ottaisit - ei vastauksia vaan kysymyksiä

Steinbergin (1980, 29) mukaan yksi koulun tärkeimmistä tehtävistä on valmentaa lapsia kohtaamaan arvokysymyksiä. Sillä perusteella "Kumman ottaisit" puoltaa paikkaansa koululaisille esitettävänä lauluna. Vaikka tekstin "minä" tunteekin ystäväyden tärkeyden huomaa hän monissa muissa asioissa olevansa valintojen edessä. Oppilaiden pitää saada ajatella itsenäisesti ja samoin heille tulee antaa tietoa tarjolla olevista vaihtoehdoista. Eikä saa tyrmätä lapsen näkökantoja, vaikka ne keskeneräisinä olisivatkin puutteellisia. On tärkeää, että osoitetaan mielenkiintoa oppilaiden mielipiteille (emt. 89). "Kumman ottaisit" on väline tähän.

3.3.2.6 Poikamainen nainen - liian rajuko lapsille

Laulun "minä" kertoo tyttöystävästään; "poikamaisesta naisesta". Tyttö on fyysisesti huippukuntoinen, mutta siihen myönteiset piirteet sitten ensi silmäyksellä loppuvatkin. Hän suhtautuu välinpitämättömästi opiskeluun ja harrastuksenaan särkee variksen pesiä. Tekstin loppupuolelta paljastuu se, että kyseinen hahmo on otettu esimerkiksi erilaisuudesta. "Se ei ole nynnykkä, se ei ole nolla, se on rohkea joka uskaltaa erilainen olla". Mutta ainakin pienen koulalaisen on vaikea ymmärtää, halutaanko tällä laululla kannustaa kasvatustavoitteiden vastaiseen erilaisuuteen vai rohkais- taanko sillä jokaista olemaan sellainen kuin aidosti on?

3.3.2.7 Tourujoen Tarzan - miksi uhrautua

Tässä laulussa kohtaa fyysiseltä kunnoltaan kaksi vastakkais- ta henkilöä: vaaraan joutuva, raihmainen puliukko ja hänet pelastava uljas "Tourujoen Tarzan". Jälkimmäinen joutuu itsekin vaaraan rientäessään auttamaan hädässä olevaa ukkoa. Pelastetun puliukon suurin ihmettelyn aihe onkin, miksi Tarzan uhrautui. Sankarin mielestä jokainen ihminen on kal- lisarvoinen.

Mäki-lohiluoma sanoo sen olevan suuri voitto, jos varhaisnuo- ren maailmankuvaan tulee puliukko, jonka sankari pelastaa; vaikka motiivikin jäisi arvoitukseksi (Saarinen 1987, 3). Täs- sä ilmeisesti uskotaan esimerkin kannustavaan voimaan.

3.3.2.8 Unet - uskoa parempaan huomiseen

Tämänkin laulun näkökulma on "minä". Hän on toiminnallinen henkilö, joka haluaa vaikuttaa koko kansakunnan tulevaisuuden parhaaksi. Tekemättömyys on hänelle myrkkyä, ellei sitä käytetä voimien ammentamiseen tärkeiden päämäärien saavutta- miseksi. Tässä laulussa on hyvin paljon samaa kuin "Koulu- lakossa", mutta nyt maailman rauhan rinnalle tavoitteena on nostettu nälänhädän poistaminen.

Päähenkilöstä voidaan jälleen tehdä edelliseen tapaan varsin myönteisiä johtopäätöksiä. Kuitenkin on syytä kysyä oppiiko kuulijakin tämän myötä vain unelmoimaan? Ja unohtuuko suur- ten päämäärien edessä se kuinka tärkeää on ensiksi hoitaa oma vähäinen osuus ihan aluksi?

4 POHDINTA

Mitä pidemmälle tämä työ eteni, sitä ahdistuneemmaksi koin itseni arvioidessani toisen tekemiä laulujen sanoituksia. Kuinka vaikeaa se loppujen lopuksi onkaan, kun samalla haluaa olla tekemättä vääryyttä asianosaiselle itselleen ja hänen tarkoitusperilleen ? Onko tarkka julkinen analysointi edes loppujen lopuksi välttämätöntä, koska esim. Jouko Mäki-lohi-luomakin toteaa: "nääh laulut pitää tehdä sillä tavalla, että kuuliija saa itse oivaltaa jos on oivaltaakseen (Ranta-aho 1989, 20) ?

Loppujen lopuksi saattoi olla erittäin terveellistä, etten päässyt arvioimaan näitä kahdeksaa laulua ensiksi aikomallani Niemisen & Tienhaaran (1989, 1-127) menetelmällä. Sen yksityiskohtaisuus olisi vienyt kauas asian ytimeistä. Mutta paljon helpompaa ei ollut myöskään tämä sanallinen arviointi ja vertailu. Sisältyyhän Takapulpetin poikien laulujen rivien väliin paljon tärkeää asiaa. Varmasti minäkään en kaikkia oleellista huomannut, joten tämän tutkimuksen johtopäätöksiin pitää suhtautua enemmänkuin kriittisesti.

Sillä kannalla nyt kuitenkin olen, etteivät sanoitusten päähenkilöt ainakaan kokonaisvaltaisesti edusta täydellisiä kasvatustavoitteiden suuntaisia esikuvia. Yksi lyö opiskelun laimin, toinen on huonokuntoinen, kolmas tavoittelee kuuta taivaalta jne. Mutta tästä huolimatta en vielä heittäisi orkesteria ja sen materiaalia romukoppaan. Onko virheetön henkilö sittenkään koululaiselle esikuvana paras mahdollinen?

Eikö meistä jokainen hyvistä pyrkimyksistä huolimatta ole vajavainen persoona kunakin elämän hetkellä jollain tavalla ja siten kaipaa lohduksi toveria, joka kokee saman suuntaisesti ? Mielijohteet, oikut, epäonnistumiset ym. ovat totta ainakin minun elämässä. Usein onkin sykehdyttävä kokemus "löytää itsensä" vaikkapa jonkun laulun sanoista.

Kohdelaulujen tarkempaa analysointia vaikutti sekin, pitääkö vertailu suorittaa näkyvien tietojen perusteella vai saako niistä tehdä minkäänlaatuisia johtopäätöksiä. Itse varmaankin käytin loppujen lopuksi sekaisin molempia ääripäitä.

Vaikka tämä tutkimus ei johtanutkaan tämän pidemmälle, toivon keskustelun Takapulpetin poikien ympärillä jatkuvan. JML haluaa vaikuttaa lapsiin, mutta hän on myös sitä mieltä, että "opettajan sormi ei saa näkyä (Ranta-aho 1989, 20)". Valmiiksi pureskellun tiedon ja yleisen aliarvioinnin sijaan lapsien pitää saada itse ottaa selvää ja ratkaista tärkeäksi kokemiansa asioita. Steinberg (1980, 29) toteaa vastuusta, jonka annamme lapselle, että sen täytyy tuntua todelliselta eikä vain näennäiseltä vastuulta. Jouko Mäki-lohiluoma on painottanut monissa eri yhteyksissä, kuinka tärkeää on pitää elämässään sanat ja teot sopusoinnussa keskenään. Tällä asialla punnitaan myös hänen ja hyvin pitkälle myös Takapulpetin poikien uskottavuus. Siksi tätä nyt työn alla ollutta aihetta on syytä tutkia jatkossa vielä lisää, jos vaan löytyy mielekkäitä menetelmiä. Ties vaikka itsekin kävisin uudestaan vielä "Hammasrautojen", "Koululakon", "Unien" jne. kimppuun.

LÄHTEET

- Arajärvi, P. 1985. Koululainsäädännön käsikirja. Jyväskylä: Gummerrus
- Bach, E. 1971. Begreppet kreativitet. Stockholm: Wahlström & Widstrand.
- Ginsberg, M. 1961. Essays in sociology and social philosophy. Volume one: On the diversity of morals. London: Heinemann.
- Heinänen, L. 1989. Takapulpetin pojat astuvat esiin. Aamulehti 108(120), 7.
- Helenius, S. 1984. Kasvatus rauhaan ja kansainvälisyyteen. Jyväskylän yliopisto. Kasvatutieteiden tutkimuslaitoksen selosteita ja tiedotteita 1983: 236.
- Hirsjärvi, S. 1975. Arvot ja arvojen konsistenssi kasvatustavoitteiden määräytymisen lähtökohtana. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitoksen julkaisuja 47.
- Hirsjärvi, S. (toim.) 1983. Kasvatustieteen käsitteistö. Keuruu: Otava.
- Hirsjärvi, S. 1985. Johdatus kasvatustieteen filosofiaan. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Jyrä, J.-P. 1989. Jouko Mäki-lohiluoman tuotannon kristillinen ihmiskuva. Luther-opistossa. Tutkielma nuorisotyön tutkintoa varten.

- Keltikangas-Järvinen, L. 1985. Aggressiivinen lapsi. (2. painos.) Helsinki: Otava.
- Kirjonen, J. 1980. Liikunnan merkitys ja motiivit. Teoksessa E. Heikkinen & I. Vuori (toim.) 1980, 235-250.
- Lappalainen, A. 1985. Peruskoulun opetussuunnitelman syntyprosessi ja peruskouluopetuksen johtamisjärjestelmän muotoutuminen. Helsingin yliopisto. Opettajankoulutuslaitoksen tutkimuksia 28.
- Luumi, P. 1987. Taitava kertoja. Helsinki: Lasten keskus.
- Mattila, P. 1989. Suosio kuin Beatleseilla konsanaan -Takapulpetin pojat eturiviin! Ilta-sanomat (104), 14.
- Nieminen, L. & Tienhaara, S. Ovatko nuorten suosikkikirjat peruskoulun kasvatustavoitteiden suuntaisia. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma.
- Nummenmaa, A. R. & Nummenmaa, T. 1980. Lapsen kehitys ja kasvatus. Keuruu: Otava.
- Puhakka, P. 1989. Takapulpetin pojat laulavat Tourujoen Tarzanista. Askel (5), 44-45.
- Pulkkinen, L. 1981. Kotikasvatuksen psykologia. (3. painos.) Jyväskylä: Gummerrus.
- Radio Kajaani, 1990. Jouko Mäki-lohiluoman puhelinhaastattelu 17.3. 1990.
- Ranta-aho, I. 1989. Mutta opettajan sormi ei saa näkyä. Apu (22), 20-21.
- Rinne, R. 1989. Takapulpetin lempeät laulut. Opettaja 83 (24), 18-19.

- Ruuhijärvi, P. & Toivonen, E. (toim.) 1983. Uudet koululait.
Vantaa: Kunnallispaino.
- Saarinen, E. 1987. Meillä pyörivät mielessä niin mitättömät
asiat -ja toisten synnit. Kotimaa (66), 3.
- Saarinen, P., Ruoppila, I. & Korkiakangas, M. 1989. Kasvatus-
psykologian kysymyksiä. Helsingin yliopisto.
Oppimateriaaleja 7.
- Steinberg, J. 1980. Meningsfull undervisning. Stockholm;
Gotab AB.
- Voutilainen, M. 1986. Rock on luotu riemuksi ihmisille.
Keskisuomalainen 116 (107), 11.
- Wilenius, R. 1987. Kasvatuksen ehdot. (4. painos.)
Jyväskylä: Atena.
-
- Ahlberg, M. 1988. Kasvatustavoitteiden teoreettinen kehikko
ja sen empiiristä koettelua. Helsingin yliopisto.
Kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 117.

LIITE 1. Laulujen sanat

ETUPULPETIN TYTTÖ

Etupulpetin tyttö, etkö katsoisi taakse päin
Kovin kauan on siitä kun sun kasvosi kauniit näin
Etupulpetin tyttö, katso taakse päin

Meidän luokkamme ensimmäinen
Vihoviimeistä rakastaa
Päivänsäde ja menninkäinen
Ehkä toisensa tänään saa

Olen tuhat ja yksi kertaa
Open haukkuja kuunnellut
Muttei paina se minkään vertaa
Kunhan vain sinä huomaat mut

Etupulpetin tyttö ...

Hyvää iltaa ja hyvin voikaa
Aina äitiäs tervehdin
Takapulpetin renttupoikaa
Hän inhoaa siltikin

Olet ainoa joka ei piittaa
Vaikka hännille kauas jäin
Joten viittaa, oi tyttö, viittaa
Sitten vilkaise taakse päin

Etupulpetin tyttö ...

HAMMASRAUDAT

Mä en halua korvarengasta
Enkä huiksiini raitoja
Mä en halua kaulaani helmiä
En lasisia enkä aitoja
Mä en halua saada kymppejä
Enkä ysejä kaseja
Mäen halua nahkatakkaa
Enkä mustia laseja

Minä haluan
Joo joo joo
Minä haluan
Joo joo joo
Minä haluan
Hammasraudat, hammasraudat,
Hammasraudat, hammasraudat

Prinsessani kun mulle hymyili
Hammasraudat hän paljasti
Hän löi maahan mut ujoudellaan
Ja villin sieluni valjasti
Mä en halua enää esittää
Ylpeää ja kopeaa
Nyt mä haluan hänen laillaan
Olla kultaa ja hopeaa

Minä haluan ...

Minun hampaani ovat suorassa
Kuin lauta-aidassa laudat
Mutta nöyrästi pyydän tohtori
Että laittaisit raudat
Mä en halua ...

Minä haluan ...

JARI JA HANNA-MARI

Jari ja Hanna-Mari, siinä vasta pari

Jari ja Hanna-Mari, siinä vasta pari

Hellanlettat noita rakastuneita

Näin toiset niille naureskeli

Mutta nehän on vain kavereita

Melkein niinku sisar ja veli

Jari ja ...

Keinussa ne kohtasivat

Ja niistä tuli kaverukset

Ne keksineet on monet kivat

Ja huvittavat tempaukset

Jari ja ...

Kerran Jari oli myyjä suuri

"Osta tästä kello, osta"

Se löytänyt sen oli juuri

Pihan roskalaatikosta

Jari ja ...

Kun Hanna-Mari leikki naista

Sukista se teki tissit

Jari nauroi tuota kaunokaista

Niin että housuun oli tulla pissit

Jari ja ...

Leikkikää ja tehkää työtä

Tutkiskelkaa maailman teitä

Mä toivon teille onnen myötä

Ja oppaaksenne enkeleitä

Jari ja ...

Oli kouluaamu ja kvartsikelloni piipitys herätti minut
Olin nähnyt kaunista unta, olin rauhasta uneksinut
Ja mä mietin koko aamun, voisiko olla mahdollista
Olla oman onnensa seppä ja tehdä totta unelmista

Ja kun leikkasin leivälle makkaraa, mulla leikkasi myöskin
täällä
Sain loistavan oivalluksen, lamppu syttyi mun pääni päällä
Heitin koulukirjani roskapönttöön ja soitin rehtorille
Se ei saanut sanaa suustaan, sillä näin minä lausuin sille:

Olen mennyt koululakkoon
on lakossa mulla järki
Niin kauan kuin maailmassa
On yksikin ydinkärki
Minä tulen kyllä kouluun
Mutta tulen sitten vasta
Kun olette hävittäneet
Kaikki pommit maailmasta

Sitten lakkooni liittyivät Marko ja Minna ja muutama muukin
tuttu
Kohta lakkoili koko luokka ja meistä painettiin lehteen
juttu
Ja luokka luokalta koulu koululta jokainen tahtoi mukaan
Ja kohtapa koko Suomessa ei koulua käynyt kukaan

Aikuiset alkoivat itkeä: kuka hoitaa sitten meitä
Ellei lapsistamme tulekaan insinöörejä, lääkäreitä
Presidenttikin saapui poskillaan kyynelten jättämät vanat
Ja pyyteli meitä kouluun, mutta me lausuimme suorat sanat:

Olen mennyt koululakkoon ...

Eipä aikaakaan, kun koko maailmassa jo vallitsi koululakko
Silloin johtajat antoivat periksi, sillä nyt heidän oli pakko
He särkivät kaikki pomminsa, ja kaivoivat mullan alle
Ja me huusimme: Hurraa, saatiinpas ikirauha maailmalle

Silloin kvartsikelloni ja sen piipitys herätti minut
Ja pettyneenä mä ymmärsin, että olin vain uneksinut
Mutta mietin koko aamun, voisiko olla mahdollista
Olla oman onnensa seppä ja tehdä totta unelmista

Olen mennyt koululakkoon ...

Voisiko olla mahdollista tehdä totta unelmista?
Voisiko olla mahdollista tehdä totta unelmista?

KUMMAN OTTAISIT

Kumman ottaisit
Lastenlaulun vaiko hevin rankan
Kumman ottaisit
Mustanaamion vai Aku-Ankan
Kumman ottaisit
Rekkitangon vaiko tramboliinin
Kumman ottaisit
Kuplavalokkarin vai limousiinin

Oi elämä, en tiedä
Mitä sinulta mä pyytäisin
Niin vaikeaa on valita
Mutta yhden tiedän kuitenkin
Ei iloa suo maailma
Ellen pääse sinun syleilyys
Eikä parempaa voi omistaa
Kuin on uskollinen ystävyys

Kumman ottaisit
Barbi-nuken vaiko Molla-Maijan
Kumman ottaisit
Undulaatin vaiko papukaijan
Kumman ottaisit
Pankkikortin vaiko onnenlantin
Kumman ottaisit
Koiranpennun vaiko elefantin

Oi elämä ...

Kumman ottaisit
Pikkuveljen vaiko pikkusiskon
Kumman ottaisit
Lenkkimakkaran vai sisiliskon
Kumman ottaisit
Kaunoluistimen vai slalomsuksen
Kumman ottaisit
Rip-rap-ripulin vai ummetuksen

Oi elämä ...

POIKAMAINEN NAINEN

Kun opettaja kyselee läksyä
Joka ainut tyttö viittaa
Paitsi yksi -hän pelaa jätkänsiä
Eikä läksyistä piittaa
Poikamainen, poikamainen nainen
Tyttöystäväni on poikamainen nainen

Hän on kaunis niinkuin enkeli
Mutta voimakas ja vankka
Jos haastan hänet käden vääntöön
Häviän niinkuin ankka
Poikamainen ...

Kun toiset tytöt kasseistaan
Kaivavat huulipunat
Minun tyttöni kiipee variksen pesälle
Ja ryöstää siltä munat
Poikamainen ...

Poikamainen, poikamainen
Poikamainen nainen
Poikamainen, poikamainen
Poikamainen nainen
Tyttöystäväni on poikamainen nainen

Jotkut meitä pitävät
Vähän outoina ihmisinä
Sillä tyttöni on totta tosiaan
Poikamaisempi kuin minä
Poikamainen ...

Se ei ole nynnnykkä
Se ei ole nolla
Se on rohkea joka uskaltaa
Erilainen olla
Poikamainen ...

Poikamainen, poikamainen ...

TOURUJOEN TARZAN

Tourujoen sillan alla puliukko yksin lorvaa
 Hän pullostansa ottaa ryypyn koskenkorvaa
 Mutta silloin liikaa lisääntyy ukon takakeno
 Hän lentää veteen pyllylleen ihan niinkuin eno
 Hah-hah-haa, ukkoa naurattaa

Voi ukko nopeasti nyt rantaan itses nosta
 Sillä hirveä vaara vaanii sinua kaislikosta
 Takaa päin sua lähestyy tappajasorsa suuri
 Nouse ylös, pötki pakoon, vielä ehdit juuri ja juuri
 Voi onneton nyt myöhäistä jo on

Joka ainut ihminen on kallisarvoinen
 Eihän puliukkookaan saa jättää kuolemaan
 Joka ainut ihminen on kallisarvoinen
 Kuka ukon pelastais, kuka häntä armahtais

Tourujoen Tarzan syöksyy suinpäin veteen
 Hän rohkeasti kroolaa suoraan tappajasorsan eteen
 Vesi kuohuu, veitsi heiluu, Tarzan iskee raivoisasti
 Viimein peto lähtee karkuun, se lentää Jämsään asti
 Huh-han-hei, Tarzan voiton vei

Järkyttynyt ukko tuskin tolpillansa pysyy
 Hän häpeissään ja änkyttäen Tarzanilla kysyy:
 Miksi panit henkes peliin, miksi uljas veri juoksi
 Minun tyhjämpäiväisen juopporetken vuoksi
 Hei ystäväin, Tarzan vastaa näin:

Joka ainut ihminen on kallisarvoinen
 Ei kukaan hädässään saa jäädä yksinään
 Joka ainut ihminen on kallisarvoinen
 Jos sen kaikki ymmärtäis ei täällä kukaan pulaan jäis

UNET

Tuskin muuten mä nukkuisin ollenkaan
Ellen unia nähdä mä saisi
Enpä suostuisi aikaani tuhlaamaan
Ellen unia niin rakastaisi

Joskus unessa selkääni siivet saan
Sekä pyrstön pyllyni perään
Niinkuin kotka mä pilvissä liidän vaan
Siihen asti kun aamulla herään

Joskus rakkaani kanssa mä kävelen
Paljain jaloin nurmikolla
Hän katsoo mua syvälle silmiin
Ja tahtoo mun omani olla

Tuskin muuten mä nukkuisin ...

Mutta parhaimman uneni silloin näin
Kun taikuri minusta tehtiin
Minä taikurin sauvan ja viitan sain
Ja kuvani maailman lehtiin

Taioin ruuan riittämään kaikille
Taioin naurua maailmalle
Ydinkärjet ja tankit mä taioin
Rautaromuksi Alppien alle

Tuskin muuten mä nukkuisin ...